

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-зк Антоанета Анчева

за присъждане на образователна и научна степен „доктор“
в научна област 8. Изкуства, професионално направление 8.2.

Изобразително изкуство

НАЦИОНАЛНА ХУДОЖЕСТВЕНА АКАДЕМИЯ

КАТЕДРА „ИЗКУСТВОЗНАНИЕ“

Дисертационен труд на тема

ТВОРЧЕСТВОТО НА ГЕОРГИ БАЕВ В КОНТЕКСТА НА БУРГАСКИЯ ХУДОЖЕСТВЕН ЖИВОТ ПРЕЗ 70-ТЕ И 80-ТЕ ГОДИНИ НА ХХ ВЕК

за присъждане на образователна и научна степен „доктор“,
професионално направление 8.2. Изобразително изкуство

Докторант: Людмила Миткова Кутиева

Научен ръководител: доц. д-р Бойка Донеvски

Докторантката Людмила Миткова Кутиева представя дисертационен труд на тема „Творчеството на Георги Баев в контекста на бургаския художествен живот през 70-те и 80-те години на ХХ век“, състоящ се от текстуална част от 189 страници, приложение и библиография, включваща голям брой източници, основно на кирилица, предвид естеството на темата. Също така е включен и албум, съдържащ 22 страници с илюстративен материал – картини на художника и

снимков материал. Дисертационният труд е обсъден и насочен за публична защита от катедра „Изкуствознание“ на НХА. Докторантката е направила изискуемите публикации по темата на дисертационния си труд. Авторефератът напълно коректно отразява структурата и съдържанието на дисертацията.

Считам, че темата, която докторантката е разработила е дисертабилна, а изследването притежава приносен характер.

Дисертационният труд е структуриран с увод, две глави и заключение. В увода докторантката с разбиране излага и обосновава предмета, целите и задачите, актуалността на изследването, установява неговия обхват и използваната методология. Коректно отбелязва и съществуващите да този момент публикации по темата. Авторката структурира етапите на развитие на отделните глави и подглави с оглед на решаването на поставените проблеми и цялостта на изследването. Това, което прави впечатление е, че в следването на своите задачи тя се отнася последователно, методологично коректно и с отношение.

Поставената от дисертантката основна цел, формулирана в самото заглавие, е да се проследи и изследва в детайл творчеството на Георги Баев в контекста на художествения живот в Бургас през през 70-те и 80-те години на ХХ век и социокултурния климат у нас.

Успоредно с това, като изследва и анализира съществуващата литература по темата, тя се стреми към цялостно и систематизирано проследяване на творческото развитие на бургаския художник, давайки свой съвременен поглед върху темата.

Мотивацията на докторантката, доброто познаване на литературата по темата е подкрепена и от работата ѝ като ръководител на Културния център „Морско казино“, град Бургас.

Темата на дисертацията е проблематизирана в 2 основни линии – творческото развитие на Георги Баев и художествената атмосфера и живот в гр. Бургас, които неминуемо се наслагват и преплитат. Обособени са две глави, съответно, обхващащи определени времеви периоди – ранният период на художника и зрелият му период през 70-те и 80-те години.

В общата рамка на труда съвсем естествено превалира втората глава като основополагаща за развитието му и включваща най-дълъг период от време. Приложена е класическата схема на хронологично проследяване на формирането на бургаския художник, потърсена в релация с общата художествена атмосфера и климат в града и страната. Анализът на конкретни произведения безспорно е от полза за изясняване на цялостния ход на развитието на Георги Баев като творец. В заключението докторантката мотивирано защитава своята теза.

В увода, както посочихме, е обоснована актуалността на темата на дисертационния труд, уточнени са предметът, целта и задачите на изследването, неговият обхват, теоретическата и практическата значимост на труда както и използваната методология и научен инструментариум. Важна част е изясняването на границите на изследването, обосноваването на избора на фокуса върху избрания период, задачи, с които докторантката успешно се е справила, следвайки своите изследователските цели. За тяхното осъществяване, освен проучвателна дейност, тя е осъществила множество срещи с близки, приятели и колеги на Георги Баев, включително и работа с архива на семейството му, които са спомогнали за по-цялостен и обхватен поглед върху него като творец. По този начин докторантката обогатява с нови детайли и факти житейската и творческа биография на художника.

Самата структурата на дисертацията се състои от хронологично композирани глави с множество подглави, в които се проследява творчеството на Георги Баев от следването в Академията до 80-те години на XX век. Докторантката анализира основните насоки и тенденции в неговото творчество на фона на художествения живот у нас, очертава спецификите и релациите им по отношение както на социалните, политически и културни реалии, така и на тематичните и стилови характеристики. Тя е успяла, съобразно целите и задачите на изследването, да създаде една цялостна и балансирана картина, в която са представени най-значимите явления и тенденции. Намерила е пропорцията в текста между тенденциите и характеристиките на съответния период и персоналното авторово присъствие и изяви. Така направените от дисертантката анализи убедително се вписват в общия конструкт на изследването.

И тук, може би трябва да се каже, че Людмила Кутиева, бидейки свързана с дейността на Културния център в Бургас, неминуемо е съпричастна с избраната от нея тема, което определено придава емоционален нюанс на труда.

Първата глава от дисертационния труд, озаглавена „Ранното развитие в творчеството на Георги Баев“ съдържа 34 страници. Текстът е обособен в три подглави: „Детство и юношество. Среда на естетическо формиране“, „Студент в Художествената академия. Бунт срещу тоталитарния режим“ и „Не на цитата! Формиране на личен стил“. Те в хронологичен порядък проследяват събитията в живота на художника, съответно от детските и ученическите години, и престоя му в Академията до включването му в художествения живот и създаването на собствен стил.

Неминуемо, докторантката се спира и на средата, която го формира – учителят му по рисуване Петко Задгорски, преподавателите от Академията – професорите Илия Петров и Дечко Узунов, състудентите – Атанас Нейков, Петър Попов, Веса Василева и др.

Втората глава на дисертацията „Георги Баев в зрелия си период 70-те, 80-те години на XX век“ е основна и се състои от осем подглави. Първата подглава анализира „Художествената среда през 70-те, 80-те години на XX век. Поколението български автори, оформило нейния облик“, втората подглава е „Баев в търсене на нова идентичност“, третата подглава се спира на „Бургаските художници от поколението на Георги Баев“, а четвъртата подглава е посветена на „Георги Баев и Христо Фотев. Всеобщество на духа“. В петата подглава с наименование „Драматични сюжети и драмата на идеалите“, докторантката разглежда обстановката и спецификите на художествения живот у нас през 80-те години, потърсена е връзката на идеалите и културния модел на фона на т. нар. „преход“. Във фокуса на шеста подглава, озаглавена „Бариерата между страха и свободата, претворена в идеите на Баев и Вежинов“ е връзката между изобразителното изкуство и литературата в лицето на художника Георги Баев и писателят Павел Вежинов. Потърсена е духовната близост между техните произведения – графичният цикъл „Бариери“ и повестта „Бариерата“. Седмата подглава е посветена на „Монументалното изкуство в Бургас през 70-те години. Естетическа среда и опит“ като са разгледани неописани и неизследвани досега монументални творби в град Бургас, с акцент върху естетиката на градската среда и художествените прояви. Последната осма подглава е със заглавие „Различен и пак същият“ и в нея се проследяват промените в обществения и културен живот през 90-те години, промени бурни и динамични, неотминали и хората на изкуството. Анализирани са

настъпилите изменения в културата и обществото през този драматичен период и тяхното отражение върху „стиловите параметри“ на българското изкуство.

Дисертационният труд на Людмила Миткова Кутиева разглежда темата като показва много добра теоретична подготовка, както и добро боравене и систематизиране на материала, подходящи цитирания на автори, на примери, модели и т.н. Актуалността и новите моменти в него са подкрепени от направените проучвания и анализи, от демонстрирания авторски поглед и дори емоционално отношение към разглежданата проблематика.

В Заключението дисертантката синтезира вече изведените в изложението основни изводи и обобщава резултатите от изследването, представя в синтезирана форма актуалността и научната новост на изследването.

Изразявам своето съгласие с посочените от докторантката приноси. Тя познава много добре проблематиката, ориентира се добре в материала, което ѝ дава възможност леко и свободно да борави с теоретичната основа и разнообразните примери, върху които гради своите анализи и преценки. Още повече, че представеното изследване е първото цялостно такова. Развитието и творчеството на Георги Баев е анализирано в контекста на художествения и културен живот в Бургас и страната, потърсена е връзката на художника с другите видове изкуства като театър и литература. За първи път се извежда връзката в духовната близост между бургаския художник и писателя Павел Вежинов, а също и с поета Христо Фотев. Приносен момент представлява и анализът на произведенията на Георги Баев, основно на тези, които са собственост на ХГ „Петко Задгорски“ като докторантката си поставя амбициозната цел да ги популяризира. Същото се отнася и за изследването на

монументалните проекти, реализирани в Бургас през 90-те години. Подчертан принос представлява и базата от данни - интервюта и разговори, които авторката прави със семейството, приятелите и колегите на Георги Баев, върху които структурира и своето изследване.

Безспорно дисертантката е осъществила широка проучвателна дейност. Разбира се, не само издирването на материала, но и неговият анализ и интерпретация, както и включването на нови, слабо проучени материали съставляват значителен научен принос.

Очевидно е, че представеният от Л. Кутиева дисертационен труд е резултат от сериозни научни проучвания от страна на авторката. Като важна нейна заслуга бих посочила комплексния характер на изучаването на съществуващите материали и амбициозната ѝ цел да създаде една цялостна и детайлна картина на творчеството на Георги Баев на фона на развитието, динамиката, влиянието и тенденциите в българския художествен климат.

Считам, че представеният за рецензиране дисертационен труд „Творчеството на Георги Баев в контекста на бургаския художествен живот през 70-те и 80-те години на ХХ век“ като формулиран проблем и във всяка от главите си показва приносен характер.

Оценката ми за дисертационния труд, автореферата и научните приноси е положителна и считам, че той отговаря напълно на изискванията на ЗРАСРБ. Като имам предвид всичко това, давам своята положителна оценка и убедено препоръчам на уважаемото Научно жури да присъди на Людмила Миткова Кутиева образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 8.2. Изобразително изкуство, научна област 8. Изкуства.

9.05.2023 г.

проф. д-р Антоанета Анчева

